

Jazz from Romania Istorie-definire

Alexandru Șipa

Înainte de a afla câte ceva despre jazz-ul românesc, vă propun să cunoaștem jazz-ul în general, respectiv jazz-ul universal, ca să nu spun cel american. Și chiar dacă mulți dintre cititorii noștri știu deja ce e jazz-ul și cu ce se ...”consumă” acesta, merită să aflăm și părerea câtorva dintre cei care s-au lăsat vrăjiți ceva mai mult de magia lui.

Pentru început, prin prisma celor 100 de ani pe care i-a împlinit de curînd, să zicem în anul sau în jurul anului 2000, am putea defini jazz-ul simplu și foarte pe scurt, drept un gen muzical, la fel ca muzica pop, rock și cea clasică/sinfonică. Ceva mai pe larg, un gen muzical devenit universal și apărut la finele de secol XIX și început de secol XX pe teritoriul american din coagularea unor elemente specifice folclorului african și muzicii clasice europene. Un gen muzical în care se suprapun simultan și spontan arta creației, a compoziției cu cea a interpretării.

Iată și alte opinii, mai poetice, estetice:

M. Berindei: (Dicționarul de jazz) „...componentă a artei muzicale, unul dintre fenomenele caracteristice ale artei sec. 20, bazat pe un mod specific de exprimare a gândirii muzicale. Creat de negrii din sudul S.U.A. către sfîrșitul secolului trecut (XIX), ca o formă de manifestare a puternicei lor muzicalității, jazz-ul s-a răspîndit și adaptat astăzi condițiilor muzicale proprii diferitelor popoare”.

A.Hodeir: „Pentru noi europenii, singura soluție înțeleaptă este să considerăm jazz-ul nu ca un antidot împotriva „otrăvirii intelectualiste”, ci ca un complement al culturii noastre...Muzică în care „interesul senzorial” depășește cu mult „pasiunea intelectuală”, muzică ușor meditativă, dar prin care se exultă farmecul existenței pure”.

G. Sbârcea: „...e o artă vie, sensuală, plină de bucuria și de frămîntările existenței moderne, care redă neastîmpărul și vivacitatea timpului nostru într-o expresie sonoră uimitor de plastică....jazz-ul a asimilat și continuă să asimileze cu dezinvoltură tot ce se oferă fanteziei creatorilor și interpreților lui, în felul cum suita barocă a absorbit și a stilizat dansurile populare și pe cele de salon, sau așa cum clasicii vienezi au retopit în simfoniile și cvartetele lor mișcările jocurilor populare, ale laendlerului și polcii germane... o muzică pe care o poți îndrăgi sau respinge abia după ce ai cunoscut-o”.

Z. Gyorgy: „...jazz-ul este aleatoric. NE-PRE-GĂ-TI-TUL. Ceea ce-ți vine ex abrupto. Ceea ce vine când TE AȘEZI ȘI CÂNȚI...Jazz-ul este muzica riscului, a explorării. În jazz totdeauna știi ceva, dar ceea ce faci este parțial neștiut, este riscant. De aceea este necesar să vorbim despre jazz ca un element, ca un domeniu aparte al muzicii, un domeniu care nu se lasă devorat de restul muzicii, cu care coexistă pașnic, în colaborare bună...Așadar, în jazz, numai riscul e legitim...Dragostea este incandescență și uitare de sine. Jazz-ul este asta și numai asta. Jazz-ul e muzica uitării de sine, muzica extazului, și de aceea nu este condamnat, ...nu este posibil să pre-concepi și să pre-gătești jazz-ul. Jazz-ul se consumă pe loc și trebuie să fie creat pe loc. Sau ceea ce faci nu este jazz: este teatru”.

“Jazz-a conversation with myself; if it isn't-it isn't message at all.

N-avem nevoie de perfecțiune preconcepută; e nevoie de fidelitate maximă față de noi înșine; și atunci, abia atunci vom avea șansa ca bălbâiții, fie și așa-să fim cu adevărat perfecți ca muzicieni ai acestei muzici efemere. Nu-i teatru bine pus la punct, ci happening, întâmplare unică, irepetabilă”.

D.Capoianu-„Jazz-ul este o stare. O stare în care te cufunzi (sau nu poți să nu te cufunzi) dacă „faci jazz”, (dacă poți să faci jazz)...fiindcă jazz-ul se naște exact în clipa în care-l auzi și moare tot în clipa aceea, pentru că și-a îndeplinit, deja, misiunea: i-a luat cu el și pe cel ce emite sunetul, și pe cel care-l primește, deopotrivă, i-a pus împreună, i-a sincronizat, i-a făcut să meargă în același pas, cu aceeași cadență, în aceeași direcție.

Da, jazz-ul este o stare ! O stare în care intri sau nu intri, cale de mijloc nu există, indiferent dacă ești cel ce improvizează pe scenă, sau cel care ascultă, în sală. În acest domeniu, relația ce se naște între cei doi participanți la actul de creație este aceea dintre hipnotizator și hipnotizat. Totul e să poți să intri în jocul acesta biunivoc. Și atunci da, sigur, jazz-ul este o stare !”

Cornel Chiriac: “Nimeni nu se va putea bucura mai din plin de comorile spirituale ale jazz-ului decât acel care-l ascultă. Ascultătorul avizat își va purta însă cu mai multă siguranță pașii, neriscând să bîjbîie într-un domeniu necunoscut, pe care mulți și-l imaginează în chip eronat”.

Ce aș mai putea adăuga eu, de această dată mai degrabă promotorul ?

Că fantezia marilor artiști ai jazz-ului, a marilor improvizatori, i-a inspirat cum nu se poate mai bine și pe comentatori. Cei de mai sus sînt doar câțiva dintre aceștia.

Săptămîna viitoare vom încerca să definim jazz-ul românesc.